

Yangi tahrirdagi Konstitutsiya — inson sha'ni, qadr-qimmatini va huquqlarining mustahkam kafolati

Yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi davlatchilik, ijtimoiy-siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy va sud-huquq sohalarini bundan keyin ham barqaror rivojlantirish uchun mustahkam zamin yaratdi.

Mamlakatimizda 2023-yil 30-aprel kuni o'tkazilgan referendumda ishtirok etgan fuqarolarning 90,21 foizi yangi tahrirdagi Konstitutsiyamizni yoqlab ovoz bergani ham bu fikrni yaqqol tasdiqlaydi, shu bilan bir qatorda, Bosh qomusimizda xalqimizning Yangi O'zbekistonni barpo etish bo'yicha orzu-umidlari va intilishlari o'z aksini topganini ifoda etadi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining avvalgi tahriri 1992-yil 8-dekabrda O'zbekiston xalqining vakolatli vakillari bo'lmish parlament a'zolari, ya'ni O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi deputatlari tomonidan qabul qilingan. Bundan farqli o'laroq, mamlakatimiz Asosiy Qonunining yangi tahriri bevosita umumxalq referendumida — to'g'ridan-to'g'ri ovoz berish yo'li bilan qabul qilindi. Shu ma'noda, yangi tahrirdagi O'zbekiston Konstitutsiyasining haqiqiy muallifi xalqning o'zidir. Fuqarolarning xohish-irodasi esa islohotlarning manbai va harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi.

Shundan kelib chiqib, keyingi yillarda mamlakatimizda Yangi O'zbekiston — inson sha'ni va qadr-qimmatini, huquq va erkinliklari, qonuniy manfaatlari oliy qadriyat hisoblangan davlat bo'lishi; xalq davlat organlariga emas, davlat organlari xalqqa xizmat qilishi; «odamlar tashvishi bilan yashash», xalqimizning qonuniy talab-istaklari va xohish-irodasini ro'yobga chiqarish davlat organlari faoliyatini baholashning eng muhim mezoniga aylanishi; barcha muhim qarorlar aholi ishtirokida, fuqarolik jamiyati institutlari bilan maslahatlashuv asosida qabul qilinishi kabi prinsip va g'oyalarni hayotga tatbiq etishga qaratilgan tizimli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Bunda qonun chiqaruvchi va ijro organlaridan inson huquqlarini ta'minlash; demokratik islohotlarni chuqurlashtirish va mamlakatni modernizatsiya qilishda parlament va siyosiy partiyalar, fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalarining rolini kuchaytirish; hokimiyat tarmoqlarini tiyib turish va muvozanatni saqlashda parlament rolini oshirish; davlat xizmatlari sifati va samaradorligini yaxshilash, davlat organlari faoliyatining hisobdorligi va ochiqligini kuchaytirish hamda parlament va jamoatchilik nazorati mexanizmlarini amalga tatbiq etish masalalariga alohida e'tibor qaratish talab etiladi.

Yangi O'zbekistonda xalqimizning boy tajribasi va madaniy an'alariga asoslangan demokratiya o'rnatilmoqda, bunda aholining turli ijtimoiy guruhlari va qatlamlari manfaatlari hisobga olinadi. Zo'ravonlikka asoslangan eskicha ma'muriy-buyruqbozlik tizimi qoldiqlari nihoyat barham topdi, ko'ppartiyaviylik, g'oya va fikrlar xilma-xilligi odatiy holga aylanib bormoqda.

Shuningdek, insonning siyosiy va boshqa huquq hamda erkinliklarini amalga oshirishi, davlat organlarining demokratik asosda shakllanishini ta'minlash, jamiyatning demokratik siyosiy tizimini shakllantirishga ko'maklashish hamda demokratik institutlar, fuqarolik jamiyati institutlari rolini kuchaytirish uchun qulay shart-sharoit yaratish kafolatlanadi.

Konstitutsiyamiz Muqaddimasida davlat va jamiyat taraqqiyotining huquqiy mafkurasi, xalqimiz Yangi O'zbekistonni bunyod etish yo'lida tayanadigan konstitutsiyaviy qadriyatlar va tamoyillar aniq belgilab berilgan.

Bugungi kunda O'zbekiston dunyoning 155 mamlakati bilan diplomatik aloqalar o'rnatgan bo'lib va ko'plab xalqaro tashkilot va tuzilmalarga a'zo hisoblanadi. Shu bilan birga, Yangi O'zbekistonda ochiq va tinch, pragmatik va faol tashqi siyosatning mutlaqo yangi modeli amalga oshirilmoqda.

Mazkur modelning eng muhim vazifalari — milliy rivojlanish maqsadlariga so‘zsiz erishish uchun barcha ichki va tashqi resurslarni birlashtirish hamda safarbar etish, mamlakatning barqaror rivojlanishi uchun qulay tashqi muhitni shakllantirish, milliy manfaatlarni xalqaro maydonda samarali ilgari surish va izchil targ‘ib qilish hamda milliy rivojlanish maqsadlariga erishish va mamlakat iqtisodiyotining jahon bozorida raqobatbardoshligi ortib borishini ta‘minlash uchun barcha imkoniyatlarni ishga solishdir.

Bu vazifalarni amalga oshirishda Yangi O‘zbekistonning barcha xorij davlatlari bilan munosabatlarni o‘rnatishda pragmatik yondashuvni mustahkamlash, ko‘p tomonlamalik tamoyilini ilgari surish, globallashuvning ijodiy jarayonlarini rivojlantirish, o‘zaro manfaatli va teng huquqli xalqaro hamkorlikni yo‘lga qo‘yish, davlatimizni dunyoning faol va tadbirkor mamlakatlaridan biriga aylantirishga qaratilgan tashqi siyosati asosiy omil bo‘ladi.

O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasiga kiritilgan yangi, zamonaviy va juda muhim normalarning hayotga qat‘iy hamda izchil tatbiq etilishi, xususan, sudlar tomonidan ana shu konstitutsiyaviy qoidalarning to‘g‘ridan-to‘g‘ri qo‘llanishi yurtimiz va xalqimiz tarixida inson huquqlari, erkinliklari, qonuniy manfaatlari va qadr-qimmatini ulug‘lash borasida yangi davrni boshlab bermoqda. Prezidentimiz ta‘kidlaganidek, “Inson qadri biz uchun qandaydir mavhum, balandparvoz tushuncha emas. Inson qadri deganda, biz, avvalo, har bir fuqaroning tinch va xavfsiz hayot kechirishini, uning fundamental huquq va erkinliklarini ta‘minlashni nazarda tutamiz”.

Konstitutsiyamizda Yevropa, Osiyo, Sharq va Amerika mintaqalarida joylashgan dunyo davlatlarining ijobiy konstitutsiyaviy tajribasi o‘z aksini topgan. Asosiy Qonunimiz huquqshunos olimlar, siyosatshunoslar, ko‘plab xalqaro tashkilotlar mutaxassislari tomonidan sinchiklab o‘rganilgan bo‘lib, unga inson huquqlari bo‘yicha xalqaro huquq normalari qo‘shimcha ravishda uyg‘unlashtirilgan.

Ma’lumotlarni tayyorlashda quyidagi manbadan foydalanilgan:

https://constitution.uz/oz/pages/Konstitutsiya_mustahkam_kafolat